

Motion till riksdagen 2008/09:N363

av Max Andersson m.fl. (mp)

ACTA

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av öppenhet i processen kring ACTA.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ACTA inte ska innehålla krav på åtgärder som kränker den personliga integriteten.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ACTA inte ska försämra tillgången till billiga mediciner i fattiga länder.

Motivering

EU-kommissionen och USA håller just nu, tillsammans med ett antal andra länder, på att förhandla ett avtal om att skydda upphovsrätten och motverka förfälskningar. Förhandlingarna är hemliga, men det har läckt ut oroande uppgifter om förhandlingarna kring det så kallade Anti-Counterfeiting Trade Agreement, ACTA.

Enligt de läckta dokumenten kan ACTA-förslaget komma att innebära att integritetskränkande åtgärder som att tullmyndigheter ska få söka igenom mp3-spelare, USB-minnen, bärbara datorer och mobiltelefoner efter kopierad musik och film, att tullpersonal ska få besluta om vad de anser är upphovsrättsbrott, att tullen ska ha rätten att beslagta och förstöra innehållet på utrustning som de misstänker används till upphovsrättsbrott utan att gå till domstol, att Internetleverantörer ska lämna ut personuppgifter om sina kunder utan domstolsbeslut, att anonymitetsverktyg på nätet ska begränsas och innebära inrättandet av ett slags internationell upphovsrättspolis. Det finns också uppgifter om att avtalet kan komma att innehålla förbud mot regionsfria dvd-spelare och att det kan komma att innehålla åtgärder mot fildelning som att kriminalisera verktyg som underlättar upphovsrättsbrott. Det finns även far-

Fel! Okänt namn på

hågor om att ACTA kan innebära inskränkningar i ”fair use”-lagstiftningen, vilket fått Google att uttrycka sig kritiskt. Betydligt mer allvarligt och oroande är att avtalet också kan komma att underminera tillgången till billiga mediciner i fattiga länder.

Det står helt klart att ACTA-avtalet spänner över väldigt breda frågor. USA sägs driva på för att exportera sin egen hårda lagstiftning över världen, samtidigt som stora industriorganisationer arbetar för att skärpa upphovsrättsreglerna ytterligare. Några av de förslag som uppges diskuteras i förhandlingarna är sådant som EU-kommissionen tidigare har misslyckats med att få igenom den normala lagstiftningsvägen, men nu dyker de upp igen inom ramen för en hemlig förhandling om ett handelsavtal. Det finns en risk att de därmed kan smyggas igenom bakvägen som en del i en paketlösning som det är svårt för enskilda länder att säga nej till. Den här sortens frågor skulle kunna ha hanterats inom ramarna för World Intellectual Property Organisation, WIPO, men man har istället valt att driva förhandlingarna med ett litet antal länder, framförallt rika industriländer. Denna ordning innebär att många fattiga länder, som kan komma att missgynnas av avtalet, utestängs från förhandlingarna.

Vad som är korrekt i uppgifter som läcker ut från hemliga förhandlingar är svårt att veta, men förhandlingarna om ACTA har väckt oro i stora delar av världen. I september 2008 publicerades ett upprop om ACTA från 100 olika organisationer, däribland Electronic Freedom Foundation, Läkare utan gränser kampanj för livsnödvändiga mediciner, Corporate Europe Observatory, Essential Action, The Canadian Library Association, Consumers Union of Japan och Storbritanniens National Consumer Council.

Organisationerna kräver att förhandlingarna öppnas genom att utkastet på avtalet, och de förberedande diskussionspapperna, publiceras och att dagordningar och deltagarlistor för kommande förhandlingsomgångar ska publiceras i förväg.

Det finns inga rimliga skäl att hålla förhandlingarna i hemlighet, och många goda skäl för att öppna dem. Den grundläggande avsikten med ACTA, att man ska motverka förfälskning av produkter, är i grund och botten en god sak, men det finns en uppenbar risk för att starka intressen använder avtalet för att driva sina egna agendor, och det här rör sig om komplicerade frågor. De hundra organisationerna som har skrivit under upprippet varnar också för att ”an overbroad or poorly drafted international instrument on counterfeiting could have very harmful consequences”.

Öppenhet brukar vara en fördel i politiken, och det globala civilsamhället skulle kunna tillföra mycket till diskussionerna. Mycket tyder också på att diverse lobbyorganisationer för till exempel musik-, film- och läkemedelsindustrin i vissa länder inte bara har insyn utan även aktivt deltar i arbetet med att ta fram ACTA-avtalet, och de driver naturligtvis sin egen agenda. Om processen istället skulle drivas under öppnare former, skulle det inte bara bidra till en bättre diskussion, utan med största sannolikhet också resultera i ett bättre avtal som innehåller färre oklarheter som riskerar att orsaka oförutsedda problem.

Fel! Okänt namn på

Regeringen bör därför agera genom att offentliggöra så mycket som den kan offentliggöra kring förhandlingarna, och regeringen bör även agera inom EU för att förhandlingarna öppnas.

Det är också viktigt att regeringen agerar för att ACTA-avtalet inte ska innehålla krav på ytterligare integritetskränkande åtgärder, eller undergräver tillgången till billiga mediciner i fattiga länder.

Stockholm den 6 oktober 2008

Max Andersson (mp)

Ulf Holm (mp)

Bodil Ceballos (mp)